

even omzien

Geen belastingheffing over Gods wind

door Leen Moerland

Al ruim anderhalve eeuw vormt de molen van Wolphaartsdijk, een slanke stenen bovenkruier, een markant punt in het landschap. Enkele jaren geleden was er bijna een einde gekomen aan dit mooie gezicht, toen de molen werd geteisterd door een uitslaande brand. Gelukkig was de brandweer op tijd en wist de molen te redden. Alleen de bovenkap brandde geheel uit. De molen, genaamd De Hoop, werd in 1808 in opdracht van de toenmalige molenaar Johannes Adriaanse gebouwd. Tot 1806 had op deze plaats een houten molen gestaan, die eigendom was van de ambachtsheer. Deze verkocht op 20 januari dat jaar de houten molen aan Adriaanse, die een nieuwe liet bouwen. In 1813 werd de molen voor de helft gekocht door Lucas de Jonge en in 1821 werd de molen zijn volledig eigendom. Na de dood van Lucas besloot zijn weduwe om in 1840 de molen te verkopen aan J. van Vessem uit Zaamslag.

Negen jaar trouwe dienst leverde echter niets anders op dan weer een nieuwe eigenaar: broodbakker Johannes de Jonge. Deze kwam er al snel achter dat een molenaar toch iets anders was dan een bakker en hij verkocht de molen al in 1852 aan W. van Strien. Hiermee brak voor de molen het Van Strientijdperk aan, want zesenzestig jaar lang heeft deze familie de molen in zijn bezit gehad. De eerste Van Strien moest de molen echter al snel verkopen, daar hij geen erfpacht betaalde. De molen kwam nu in handen van W. van Strien C.zn. Diens weduwe verkocht in 1887 de molen aan haar zoon D. van Strien.

Windrecht

De laatste werd in 1890 verplicht het zogenaamde windrecht te betalen. De molenaar, een gelovig mens, weigerde dit, omdat hij, zoals hij zei, de wind van God kreeg en dus voor niets. Hij voerde er zelfs een proces over en won dit. Zijn buurman was hier echter zo kwaad over, dat hij zich niet bij de nederlaag neerlegde. Hij plantte een bos aan. Het werd zo hoog, dat het een windbelemmering voor de molen werd. De molenaar probeerde het conflict eerst met geld op te lossen. Hij ging naar zijn buurman en bood hem duizend gulden aan om het bos te rooien. Het oud zeer zat echter zo diep dat deze weigerde. De molenaar was niet voor een gat vangen en besloot de molen te verhogen, zodat hij veel minder last van de bomen zou ondervinden. In 1894 werden zijn plannen gerealiseerd, de molen werd ruim tien meter hoger. Zo staat hij nog steeds in het landschap.

In 1906 verkocht deze van Strien de molen door aan zijn zoon Willem. Deze koesterde hele grote plannen. Hij kocht zelfs een schip om graan uit Rotterdam te halen. Toen hij in conflict kwam met de plaatselijke bakkers, liet hij zelfs een heteluchtoven bouwen. Zijn ambities

Op 1 september 1993 sloeg het noodlot in de vorm van een uitslaande brand toe voor de Wolphaartsdijkse molen De Hoop; inmiddels is de bovenkruier in volle glorie hersteld. foto Willem Mieras

gingen toch te ver en hij moest de molen noodgedwongen verkopen. De molen kwam nu voor zeven jaar in handen van de heer van Broekhoven uit Roosendaal.

In 1939 breekt het tijdperk de Visser aan. Deze blijft tot aan zijn overlijden in 1963 molenaar. De molen wordt dan overgenomen door zijn zoon. De familie de Visser maakte alle veranderingen in het molenaarsvak mee. Na de Tweede Wereldoorlog liep het molenaarsvak geleidelijk terug, maar vader en zoon de Visser wisten door hard werken het bedrijf in stand te houden.

Vooral de zoon was een echte molenaar. Er bestond maar een doel in zijn leven: de molen! Hij zorgde dat zijn molen voor het eerst in haar lange bestaan een speciale taak te vervullen kreeg: het produceren van Zeeuwse bloem. Om dit te maken, ontwierp de molenaar voor de inwendige verbouwing van de molen zijn eigen plannen en voerde de werkzaamheden zelf uit. Het was de enige uitweg, want hij wilde koste wat het kost de molen behouden. Dit alles leidde er toe, dat grote bakkerijen rond

Rotterdam, Leiden en Bergen op Zoom hun 'echte Zeeuwse bloem' van deze molenaar betrokken. Tot de dag van vandaag heeft J. de Visser de molen nog in handen. Zoals hij zelf zegt, zal hij er nooit op uitgekeken raken.

Brand

Op 1 september 1993 sloeg echter het noodlot toe. Er brak brand uit in de molen. Rond elf uur 's morgens kwam de zogenaamde elevatorband naar beneden en tot zijn schrik merkt de molenaar dat de riem in brand stond. Buiten had men de brand ook ontdekt. De molenaar werd gebeld dat er rook uit de kap kwam. Eerst probeerde hij de brand zelf te blussen, zonder succes. Ondertussen waren de brandweerkorpsen van Wolphaartsdijk en Goes gearriveerd, die de brand zowel van binnenuit als van buitenaf bestreden. De brand was toen betrekkelijk snel onder controle.

De schade was echter toch nog aanzienlijk. Er was scheurvorming in de bovenas geconstateerd. Deze moest worden vernieuwd, evenals de gehele

bovenkap, de wieken, het kruiwerk en de huip. De roeden, die nog niet zo lang geleden waren vernieuwd, konden echter dienst blijven doen.

Bluswater en roet hadden een enorme ravage aangericht. Het kwam erop neer, dat alles boven de stenen romp vernieuwd moest worden plus de bovenste anderhalve meter van het metselwerk. Voorraden meel en graan hadden grote schade opgelopen. In totaal was er voor tonnen schade aangericht. De schade was maar gedeeltelijk verzekerd. De eigenaar kon dit bedrag niet alleen opbrengen. Zo goed en zo kwaad als het ging werd de molen provisorisch hersteld, zodat er weer kon worden gemalen.

In de daarop volgende jaren werd met de restauratie van de molen begonnen. Dit karwei kon geklaard worden, doordat rijk, provincie en gemeente 500.000 gulden bijdroegen. Op woensdag 30 november 1995 werd er een nieuwe kap op de molen geplaatst en ook de wieken kwamen terug. De molen had weer zijn aanzien van vroeger en torende weer hoog boven Wolphaartsdijk uit.